נ א מיי' פ"ה מהלכות שגגות הלכה א :

נא ב מיי' שם פ"י הלכה א :

נב ג מיי' פ"ד מהלכות ביאת מקדש הל' י ופ"ו מהלכות ק"פ הל' א :

א ד מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה א :

ב ה מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה טו והלכה כ :

כך כל ק"ק כו' ל"ק

ג ו מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ד :

תורה אור

גמ' מה"מ דת"ר *יכול אין חייבין משום טומאה אלא בדבר שיש לו מתירין ודין הוא ומה פיגול שהוא בידיעה אחת וקרבנו קבוע ולא הותר מכללו אין חייבין אלא על דבר שיש לו מתירין טומאה *שהיא בשתי ידיעות וקרבנו עולה ויורד והותרה מכללה אינו דין שלא יהא חייב אלא על דבר שיש לו מתירין תלמוד לומר °אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם וגו' בכל הקדשים הכתוב מדבר יכול יהו חייבין עליהן מיד תלמוד לומר אשר יקרב אמר רבי אלעזר וכי יש נגע שהוא חייב א) הא כיצד כל דבר שיש לו מתירין אינו חייב עד שיקרבו מתירין וכל דבר שאין לו מתירין אינו חייב עד שיקדש בכלי :

ויקרא כב

הדרן עלך חטאת העוף

ולד *חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו ושעיברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעלת מום אם משכיפרו הבעלים תמות ואינה עושה תמורה ולא נהנין ולא מועלין ואם

גמ' מה"מ. דטהר וטמא חייבין עליהן בין בדבר שיש לו מתירין בין בדבר שאין לו מתירין : דתנו רבנן כו'. ומה פגול שהוא חמור כ"כ שהוא חייב קרבן בידיעה אחת כשנודע לו שאכל פיגול שאינו צריך שתי ידיעות כטומאת מקדש וקדשיו דבטומאת מקדש וקדשיו בעינן שתי ידיעות ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בנתיים דכתיב (ויקרא ה) ונעלם מכלל שידע והדר כתיב והוא ידע הרי כאן שתי ידיעות : וקרבנו קבוע. דהאוכל פיגול בשוגג מביא חטאת בהמה : ולא הותר מכללו. *בצבור אין חייבין כו': והותרה מכללה. כגון פסח הבא בטומאה אינו דין כו' : (א) לרבות כל הקדשים לטומאה. בין שיש להן מתירין בין שאין להן מתירין : יכול. אם הוא דבר שיש לו מתירין יהו חייבין עליו משום טומאה מיד קודם שיקרבו מתירין ואותן שאין להן מתירין יהו חייבין עליהן משום טומאה לאלתר קודם שינתנו בכלי : ת"ל אשר יקרב. והאי יקרב משמע נגיעה דבנגיעה לתודה מחייב דכי יגע(ויקרא יא)מתרגמינן ארי יקרב ואמר ר"א וכי יש נגע שהוא חייב כרת א"כ למה נאמר אשר יקרב דמשמע נגיעה בעלמא (ב) *לא משמע נגיעה אלא הכי משמע דאינו חייב עליו משום טומאה עד שיכשר ליקרב דהיינו עד שיקרבו מתירין : הא כיצד כל דבר שיש לו מתירין וכו'. וטהר אהי חילול חילול מטמא כדאמרינן במס' זבחים (דף מה.) :

[זבחים מה: ע"ש]

בלנור פס"ד ואח"כ ד"ס אין כו' והותרה כו' וכד"א ל"ק

אלא ע"כ לא וכו' ל"ק

תמורה כג:

הדרן עלך חטאת העוף

ולד חטאת והמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו. דהני הוו ג) מהנך ה' חטאות המתות והנך ג' מתות לעולם בין לפני כפרה בין לאחר כפרה ולד חטאת להכי מתה שהרי אינה ראויה לכפרה שלא הפרישה מתחלה לכך ותמורת חטאת נמי להכי מתה שהרי באה בעבירה דלא ימיר כתיב וחטאת שמתו בעליה נמי להכי מתה דלאו כפרה למתים דמיתתן כיפרה עליהם : שעיברה שנתה ושאבדה. עד שהיא תמימה ושוב נמצאה והרי היא בעלת מום אם כיפרו הבעלים באחרת שלא רצו להתכפר בדמי זו (ג) שעברה שנתה ג) או שאבדה ונמצאת בעלת מום המות ואפילו נמצאת קודם כפרה ונתכפרו בעליה באחרת המות הואיל ונמצאת בעלת מום אבל אם נמצאת תמימה קודם כפרה אע"פ שנתכפרו באחרת אינה מתה אלא תרעה והכי אמרינן במסכת תמורה בפרק ולד חטאת (דף כב.) : ואינה עושה תמורה. דכיון דנתכפרו באחרת דלא אחשבה להאי לא לקדושת דמים ולא לקדושת מזבח הילכך לא אלימא למיתפס אחרים בתמורה ואע"ג דבעלמא בעל מום עושה תמורה דכתיב או רע בטוב הכא לא תפים : ולא נהנין. מהם לכתחלה הואיל וקדושין הוו ואם נהנין אין מועלין בהן מדאורייתא אלא מדרבנן והוי משלם אלא קרן בלבד :

ואם

דהכא ו] בחטאות והאשמות היינו אימורי [קדשי] קדשים ולא מיקרו נעשית מצותן בהעלאה אבל באימורי קדשים קלים מיקרי נעשית מצותו משום העלאה ואם תאמר ומאי שנא ואומר מורי הרב רבינו פרץ שיחי' דשנא ושנא איבעיה אימא קרא ואיבעיה אימא סברא איבעית אימא קרא דכתיב והוציא הדשן גבי עולה ואי לאו האי קרא מן הדין היה לנו לומר דמשעת העלאה ה] הן בקדשי קדשים הן בקדשים קלים הוי נעשית מצותו אך גלי קרא גבי עולה דלא הוי נעשית מצותו בהעלאה כיון דלהכי צריך להוציאה לבית הדשן הילכך ו) קדשי קדשים נילף מינה שכשם שהוא קדשי קדשים ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן ז) *כל קדשי קדשים מועלין באימורין עד שיצא לבית הדשן אבל קדשים קלים לא נילף מינה ואיבעית אימא סברא דגבי קדשי קדשים שיש בהם מעילה מתחלה לא נפק מעילה מהם אף מאימורים שלהם לכל הפחות עד שיגמור הכל שיצאו לבית הדשן אבל בקדשים קלים שאין בהן מעילה עד לאחר זריקה מיד שיצאו האימורים דין הוא דלא נמשול בהו כי סברא הוא לומר דבכל מקום דמיד לאחר העלאה הוי נעשית מצותה אלא דגבי קדשי קדשים לפי שיש מעילה בהם מתחלה לא נפקי אלא לזמן מאוחר שהכל למצוה דהיינו הוצאה לבית הדשן אך קשה קצת על זו הסברא דהא קטורת שהיא קדשי קדשים ויש בה מעילה מתחלה אמרינן פסחים (דף ט.) דמשעת המרתו אין בהן מעילה ולא אמרינן עד שיצא לבית הדשן אמנם *לטעמא דפרישית מקרא ניחא דכיון דלאו מין זבח הוא לא שייך למילף מעולה ח] : **ומה** פיגול שהוא בידיעה אחת. פירוש דלא בעיא ידיעה בתחלה וידיעה בסוף כמו בטומאת מקדש וקדשיו שבועות (דף ב.) : **וקרבנו** קבוע. שאינו בעולה ויורד ועני ועשיר ט) אחד מה שאין כן בקרבן של טומאת מקדש וקדשיו י) : **הא** כיצד. כלומר אם [כן] קשו קראי אהדדי דאשר יקדישו משמע משעת הקדש ואשר יקרב משמע הקרבה ממש : כל דבר שיש לו מתירין משיקרב מתירין. בזבחים (דף מה:) פירשתי שם :

לטעמא דפרשתי אבי"ה קרא ניחא דכיון כו' ל"ק

הדרן עלך חטאת העוף

ולד חטאת והמורת חטאת וכן חטאת שמתו בעליה ימותו ושעיברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעלת מום אם משכיפרו בעליה המות.. לכאורה משמע דהכי קאמר אם משכיפרו בעליה נמצאת שהיתה אבודה [א] *בשעת כפרה מתה ונמצאת בעלת מום אפילו נמצא יב] [קודם כפרה] וקשה כיון דלא נמצא עד לאחר כפרה לכולי עלמא המות וי"ל דמתניתין כרבנן דרבי שמעון דאמרי (תמורה דף טו.) אין חטאת מתה אלא באבודה בשעת כפרה והכא מיירי יג] בשעת כפרה אינה אבודה והאי אם משכיפרו לא קאי אנמצאת אלא קאי אהאי דקאמר תמות וה"ק [א] וכשנמצאת בעלת מום קודם כפרה אם משכיפרו בעליה יד] באו לימלך מה יעשו המות ואע"ג דאם נמצאת תמימה לא המות לרבנן דרבי שמעון מ"מ לית לן למימר הכא המות כיון דנמצאת בעלת מום וקיימא דאדרבה כל שכן כיון דאית בה דחויים אחרים עם הדיחוי דאבודה לית לן למימר דהמות כדאמרינן בתמורה (דף כג.) טו] באבודת לילה לא שמיה אבוד כיון דלא חזי להקרבה בלילה וה"נ הוה לן למימר יותר דלא תמות כי נמצאת בעלת מום מכי נמצאת תמימה דלאמר לא תמות לרבנן לכך נראה לפרש דודאי אם כיפרו בעליה קאי אנמצאת ובאבודה בשעת כפרה מיירי וה"ה כי נמצאה תמימה דתמות ונקט נמצאת בעלת מום לרבותא דאע"ג דאיכא דיחוי המום עם הדיחוי דאבודה וס"ד למימר דלא תמות טז] קמ"ל דתמות וכמו כן נפרש גבי עיברה שנתה דמוקי לה בתמורה בפרק ולד חטאת (דף כב.) באבודה כדי שלא יקשה ממנה לר"ש לקיש דלאמר עיברה שנתה רואים יז] כאילו היא עומדת בבית הקברות ורועה יח] [ב] ושעיברה שנתה שאבדה עם עיברה שנתה [ג] והשתא קיימא כיון יט] דא"כ למה לי עיברה שנתה והא לכולי עלמא כ] דאבודה בשעת כפרה תמות ואם משכיפרו בעליה קאי אתרוייהו כא] אעיברה שנתה ואבדה ואנמצאת בעלת מום וי"ל דהכא נמי נקט לרבותא עיברה שנתה דאע"ג דליכא דיחוי אחרינא עם דיחוי דאבודה כב] מ"מ תמות וא"ה למאי דפרישית לא משכחת ה' חטאות המתות דהא לא אמר בעיברה שנתה ונמצאת בעלת מום דתמות אלא באבודה וכן כיפרו בעליה באחר לא אמרינן תמות אלא באבודה בשעת כפרה לרבנן דרבי שמעון אבל לרבי שמעון ניחא שפיר דהא כג] אית ליה דכיפרו בעליה אפילו בלא אבדה כלל תמות כד] וי"ל דלרבנן נמי לא קיימא כל כך דמכל מקום משכח ה' חטאות מתות בה' ענינים [ד] דאבודה תמות כשעיברה שנתה וכו' בשלא נמצאת עד לאחר כפרה כה] :

ואינה עושה תמורה. שאם הפים בהמה ט] אינה מקודשת דהא למיהוי אזלא: **לא** נהנין ולא מועלין. דכיון דהאי לאיבוד לא שייכא ביה מעילה ולא קריבה כהו קדשי ה': [ה] **ואם** עד שלא כיפרו בעליה תרעה עד שתסתאב. לא קאי אנמצאת בעלת מום דמאי עד שתסתאב הרי היא כבר בעלת מום אלא קאי אעיברה שנתה או נמי קאי אבעלת מום כו] ומאי תרעה כגון שנמצאת בעל מום עובר דמיד מחית מהקרבה מזבח וקאמר תרעה אותה שנמצאת עד שתסתאב ויפול בה מום קבוע דלא יסה מותר למוכרה ולהוציאה לחולין ויביא בדמיה אחרת שיקרב למזבח :

ועושה

בשעת כפרה תמות וקשה למה כי נמצאת ב"מ אפילו נמצאת תמימה כיון ילא נמצא עד כו' ל"ק

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וטהר וכו' דין כו' בס"ד ואח"כ מ"ה ככל הקדשים כו' לטומ : (ב) ד"ה ת"ל אשר וכו' נגיעה בעלמא אלא לא משמע : (ג) רש"י ד"ה שעיברה וכו' שלא רצו להתכפר בדמי זו. נ"ב ר"ל לאמתין עד אשר יסתאב וימכור ויקנה בדמיו חטאת וק"ל:

* * *

רבינו גרשום

פיגול לא כתב אלא בדבר שיש לו מתירין דהוא בשלמים כתב וכו יליף נותר וטמא מפיגול גבי דבר שיש לו מתירין דנותר יליף קדש קדש מפיגול וטמא יליף חילול חילול מנותר : מנהני מילי. דנותר וטמא דחייבין עליהן בין בדבר שיש לו מתירין בין בדבר שאין לו מתירין : דת"ר יכול כו'. פיגול שהוא חמור שהוא בידיעה אחת חייב כשנודע לו ואינו צריך ב' ידיעות כטומאת מקדש וקדשיו דהכי אית לן בטומאה ונעלם מכלל שידע והוא ידע הרי כאן ב' ידיעות : וקרבנו קבוע. חטאת בהמה : ולא הותר מכללו. בצבור אבל טומאה הותר מכללה בצבור כגון פסח הבא בטומאה : לרבות כל הקדשים לטומאה בין שיש להן מתירין בין שאין להן מתירין יכול אם תאמר דבר שיש לו מתירין שיהו חייבין עליהן מיד משום טומאה קודם שיקרבו : ת"ל אשר יקרב. דמשמע דבנגיעה לתודה הרי חייב דכי יגע מתרגמינן ארי יקרב : וכי יש נגע שהוא חייב. כרת א"כ למה נאמר אשר יקרב (לומר שאין חייבין עליו) הכי קאמר האי דכתב אשר יקרב לאו נגיעה משמע אלא הכי משמע אינו חייב עליו משום טמא אלא עד שיכשר ליקרב : הא כיצד כל דבר כו'. ונותר יליף חילול חילול מטמא : הדרן עלך חטאת העוף

ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת(שכיפרו)(שמתו)בעליה ימותו. דהני נינהו מהנך חמש חטאות דגמירי דמתות והנך הלא לעולם מתות בין קודם כפרה ובין לאחר שנתכפרו : ושעברה שנתה. כגון שלא הספיק להקריבה עד שעיברה שנתה : ושאבדה. עד שהיא תמימה ושוב נמצאת והרי היא בעלת מום אם כפרו בעלים באחרת שלא רצו להתכפר בדמי אלו שעיברה שנתה או שאבדה ונמצאת בעלת מום בין זו ובין זו תמות : ואין עושה תמורה. דכיון דכיפרו באחרת ולא אחשבוה לדמי לא הוו לא לקדושת הגוף ולא לקדושת דמים הילכך לא אלימי לאתפס תמורה ויתותו אע"ג דבעלמא בעלת מום עושה דכתיב או רע בטוב הכא לא תפים : ולא נהנין.

* * *

שיטה מקובצת

א] חייב א"כ למה נאמר אשר יקריב לומר לך שאינו חייב עד שיוכשר ליקרב הא : ב] הוו נינהו מהנך : ג] שנתה כגון שלא הספיק להקריב עד שעיברה שנתה או : ד] דהתם מיירי בחטאות ואשמות דהויין איסורין דקדשי קדשים תיבת הויינו נמחק : ה] העלאה בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים : ו] הלכך בקדשי קדשים ניליף מיניה שכשם שמועלין בעולה שהוא ק"ק : ז] הדשן כן כל ק"ק מועלין באימורין והם חלק גבוה כמו עולה עד: ח] מעילה א"נ כמו כן שאני קטורת דהקטרה היא עבודה אחרת דלא היה בה הוצאת הדשן כדמשמע לקמן ודוק היטב ותמצא חילוק טוב : ט] ועשיר שוין הן פה : י] וקדשיו יכול יהו חייבין עליו מיד דאשר יקדישו משמע משעה שהוקדשו במה ת"ל אשר יקרב ומפרש ר' אלעזר וכי יש נגע שהוא חייב כלומר היכי משמע שהוא חייב והא כתיב ההוא קרא בקדשים לא יאכל עד שיטהר בפ"ק דזבחים וקשה דהא תניא למאן דאמר במצורע מוחלט ובזב בעל שלש ראיות הכתוב מדבר ומאי עד שיטהר עד שיבא כפרתו א"כ בהכי מיירי קרא דלא יאכל בקדשים אלא למ"ד במצורע מוסגר ובזב בעל שתי ראיות הכתוב מדבר ומאי עד שיטהר ר"ל עד שיעריב שמשו דהיינו שישקע א"כ האי קרא דלא יאכל בתרומה איירי ואין ראיה מתרומה לקדשים אלא נראה להרב ר' יעקב מקינון דלפי סוגיא דזבחים אתא שפיר דקאמר התם שיש ג' פסוקים של שלש כריתות בטומאה אחת לכלל ואחת לפרט ובאותו פסוק שני שהוא הפרט כתוב בו אכילה ולהכי פתח וכי יש נגע שהוא חייב ודלא כפרט שבא לפרש הכלל אלא כדבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל משמע דוקא אכילה אסר רחמנא ובזבחים פ' ב"ש הארכתי : ולא הותר מכללו. כמו טומאה דהותרה בצבור : יא] אבודה קודם כפרה ולא נמצאת עד לאחר כפרה וקשה למה לי נמצאת : יב] נמצא תמימה. כיון תיבת וקשה נמחק: יג] מיירי דבשעת כפרה : יד] בעליה בא לימלך לנו מה יעשה נאמר לו דתמות : טו] בתמורה דאבודת לילה: טז] תמות כמו אבודה דלילה קמ"ל דתמות דלא דמי לאבודת לילה דאינה ראויה ליום הקרבה אבל בעלת מום פ"מ קדושת דמים וכמו : יז] רואים אותה כאילו : יח] ורועה וה"פ דמתניתין ושעיברה: יט] כיון דאבודה למה תיבת ואי"ב נמחק : כ] והא כ"ע מודה דאבודה: כא] אתרוייהו כדפרישית אעיברה ותיבות ואבודה ואאבודה נמחק: כב] דאבודה וס"א דלא תמות דדוי כמו אבודת לילה קא משמע לן דמכל מקום תמות דלא דמי לאבודת לילה כדפי' ונ"ע למאי דפרישית דעברה שנתה אינה מתה אלא דוקא כשנמצאת אחר כפרה א"כ הנך תרתי בתרייתא הוא נינהו עברה שנתה ונמצאת בעלת מום דתרוייהו מיירי באבודה בשעת כפרה ועוד אפילו בלא עברה שנתה ובלא בעלת מום אמרינן דתמות כשהיא אבודה בשעת כפרה וא"כ כיון דבכל ענין אבודה מתה בין תמימה בין בעלת מום בין עברה שנתה בין לא עברה א"כ הנך תרתי דעברת שנתה ובעלת מום ואבודה כולהו לא הוו אלא חדא וא"כ קשה דחמש חטאות היכי משכחת להו פי' בתוס' דאין הכי נמי דחמש חטאות לא מתוקמי לרבנן רק לרבי שמעון דאית פ"מ עד תיבת דאית נמחק : כג] דאית ליה : כד] תמות או י"ל : כה] כפרה ועוד דס"מ כיון דאיכא רבותא גבי בעלת מום ותני עיברה שנתה כדפי' הלכך תרתי חשיב להו אבודה בשעת כפרה מתה גם כשעברה שנתה וכמו כן מתה גם נמצאת בעלת מום לכך חשיב להו תרתי: כו] בהמה לקדושה לא קדשה תחתיה דהא. תיבות אינה מקודשת נמחק : כז] מום ומיירי כגון תיבות ומאי תרעה נמחק :

הגהות צ"ק [א] שאבדה ונמצאה כ"מ כו' [ב] וה"ק ושעיברה שנתה כו' [ג] והשתא לא קיימא כיון דאם משכיפרו בעליה קאי אתרוייהו אעיברה שנתה ואבדה ואנמצאת כ"מ א"כ למה לי עיברה שנתה הא כ"ע מודים דאבודה בשעת כפרה תמות די"ל דהכא נמי כו' [ד] דאבודה כשעיברה שנתה וכו' ובלא נמצאת כו' [ה] עי' בנב"ט ול"ק

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones